

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/156/2017
Identifikačné číslo spisu:	7215224092
Dátum vydania rozhodnutia:	09.11.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7215224092.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu JUDr. Q. M., bývajúceho v O., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 2, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 42 C 506/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 4. apríla 2017 sp. zn. 5 Co 401/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou z 9. augusta 2015 domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody vo výške 1 286,29 € a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 19 000 €. V žalobe podanej podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) uviedol, že uznesením Obvodného oddelenia Policajného zboru Košice - Západ z 24. júna 2011 č. p. ČVS: ORP-1341/ZA-KE-2011 bolo proti nemu vznesené obvinenie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona, ktoré napadol sťažnosťou, tá ale bola uznesením Okresnej prokuratúry Košice II zo 4. augusta 2011 zamietnutá ako nedôvodná. Keď okresný prokurátor Okresnej prokuratúry Košice II podal pod sp. zn. 2 Pv 288/11 proti nemu obžalobu pre skutok kvalifikovaný ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona, Okresný súd Košice II ho spod obžaloby oslobodil rozsudkom z 9. apríla 2014 sp. zn. 4 T 20/12, ktorý nadobudol právoplatnosť 18. júna 2014. Žalobca zaplatil 7. augusta 2014 svojmu advokátovi náhradu trov obhajoby v trestnom konaní vo výške 1 286,29 €; túto sumu považoval žalobca za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím (uznesením o vznesení obvinenia z 24. júna 2016), za ktorú podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá štát. Na odôvodnenie žaloby v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 19 000 € uviedol, že trestné stíhanie výrazne zasiahlo do jeho profesionálneho, súkromného a rodinného života, osobnostných práv, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, poškodilo mu meno, spôsobilo psychickú traumu a malo veľký vplyv na jeho spoločenské a

pracovné uplatnenie.

2. Okresný súd Košice II (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. mája 2016 č.k. 42 C 506/2015-94 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní náhradu: a/ škody vo výške 1 225,99 € s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 28. júla 2015 do zaplattenia a b/ nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 € s úrokom z omeškania vo výške 5,05% ročne od 28. júla 2015 do zaplattenia; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

2.1. Vychádzajúc zo výsledkov vykonaného dokazovania a so zreteľom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dospel súd prvej inštancie k záveru, že rozsudok sp. zn. 4 T 20/12, ktorým bol navrhovateľ oslobodený spod obžaloby z dôvodu, že spáchanie skutku žalobcom nebolo preukázané, má na uznesenie o vznesení obvinenia z 24. júna 2011 ČVS:ORP-1341/ZA-KE-2011 rovnaké následky, ako by toto rozhodnutie bolo príslušným orgánom zrušené pre jeho nezákonnosť. Zo spisu Obvodného oddelenia Policajného zboru Košice - Západ ČVS: ORP-1341/ZA-KE-2011 nezistil, že by si žalobca svojim konaním zaviniť sám začatie trestného stíhania. V nadväznosti na to konštatoval, že žalobou uplatnený nárok na náhradu škody treba posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Poukázal na to, že z pohľadu nárokov podľa zákona č. 514/2003 Z.z. sa na celé trestné stíhanie (počnúc uznesením o vznesení obvinenia) hľadí ako na nezákonné. Všetky úkony právneho zástupcu žalobcu v trestnom konaní boli teda v priamej súvislosti s týmto „nezákonným“ trestným stíhaním. Uzavrel, že v danom prípade boli splnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti za vecnú škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z., a to: nezákonné rozhodnutie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci. Rozsah škody spočívajúcej v trovách právneho zastúpenia žalobcu určil súd prvej inštancie vo výške 1 225,99 € a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

2.2. Na odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie uviedol, že na podklade výsledkov vykonaného dokazovania je opodstatnená argumentácia žalobcu, podľa ktorej bolo nezákonným trestným stíhaním zasiahnuté do jeho osobného, rodinného a profesijného života. Podľa názoru súdu prvej inštancie došlo u žalobcu k nemajetkovej ujme, ktorú by aj každá iná fyzická osoba pociťovala ako závažnú. Za primeranú výšku náhrady tejto ujmy považoval súd sumu 10 000 €. Pri jej stanovení vzal na zreteľ okolnosti, za ktorým bola ujma spôsobená, jeho osobu a aktívny prístup v trestnom konaní, ako aj jeho doterajší život, profesijné zaradenie a prostredie, v ktorom žije.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 4. apríla 2017 sp. zn. 5 Co 401/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku v celom rozsahu poukázal na vecne správne odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Po opísaní priebehu prvoinštančného konania, obsahu odvolania a vyjadrenia žalobcu k odvolaniu podal odvolací súd výklad aj v otázke „ktorý orgán štátu je v danom prípade orgánom konajúcim v mene štátu“. Pri zaujímaní svojich právnych záverov vychádzal z právnych náhľadov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí zo 14. októbra 2015 sp. zn. 8 Cdo 289/2014. Konštatoval, že ak prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru alebo povereného príslušníka Policajného zboru a podal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. (v znení zákona č. 412/2012 Z.z.) je od 1. januára 2013 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky; na prípadnú zmenu orgánu konajúceho v mene štátu prihliadne v konaní súd z úradnej povinnosti. Odvolaním napadnutý rozsudok považoval odvolací súd za vecne správny, korektný a spravodlivý a odvolanie žalovanej za neopodstatnené.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s tým, že je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), lebo napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Touto otázkou je, či štát zodpovedá za škodu spôsobenú v trestnom konaní obvinenému (obžalovanému): a/ vždy vtedy, keď trestné stíhanie nebolo ukončené právoplatným rozsudkom uznávajúcim jeho vinu zo spáchania trestného činu, alebo tým, že bol spod obžaloby prokurátora oslobodený, prípadne tým, že jeho trestné stíhanie bolo zastavené; teda či štát zodpovedá vždy za výsledok trestného konania, alebo b/ len vtedy,

keď jeho obvinenia bolo nedôvodné, nezákonné a vznesené v rozpore so zásadami trestného konania; teda či štát zodpovedá len za nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, nie však za výsledok trestného konania.

4.1. Podľa názoru dovolateľky dovolací súd vo svojich rozhodnutiach uvedenú otázku vyriešil nejednotne; niektoré jeho rozhodnutia - ako uviedla - spočívajú na názore, že podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá štát za škodu podľa výsledku trestného konania (viď bod 4.2. tohto uznesenia), iné rozhodnutia ale dospeli k záveru o zodpovednosti štátu podľa tohto zákona len v prípade preukázaného nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu (viď body 4.3. a 4.4. tohto uznesenia).

4.2. Najvyšší súd v rozhodnutí z 18. augusta 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009 dospel k záveru, podľa ktorého vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania obvineného alebo jeho oslobodeniu spod obžaloby prokurátora, má sa za to, že uznesenie o vznesení obvinenia je nezákonné, pričom rozhodujúcim kritériom je samotný výsledok trestného konania. „Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym, či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím...“.

4.3. Najvyšší súd ale v rozhodnutí z 30. júla 2008 sp. zn. 3 Cdo 201/2007 dospel k záveru, podľa ktorého „niektoré zásahy do osobnosti fyzickej osoby, ktoré sa zdanlivo javia ako odporujúce objektívnemu právu, nemožno považovať za neoprávnené vtedy, keď sú dané okolnosti vylučujúce neoprávnenosť zásahu. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. V danom prípade dochádza k stretu dvoch záujmov - individuálneho záujmu fyzickej osoby do osobnosti ktorej sa zasahuje, s vyšším (verejným) záujmom, ktorému sa priznáva prednosť. Teda nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vtedy, keď je proti nej vznesené obvinenie z trestného činu. Na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskôr došlo k oslobodeniu spod obžaloby.“

4.4. Podobne najvyšší súd v rozhodnutí z 30. septembra 2009 sp. zn. 1 Cdo 64/2008 vyslovil právny názor, že „uznesenie o vznesení obvinenia neobsahuje konečný záver o spáchaní trestného činu a vine obvineného. Toto rozhodnutie je vydané na základe dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin (až na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin bol spáchaný určitou osobou). Ak dôjde k oslobodeniu spod obžaloby, nemusí to vždy znamenať, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané nesprávne (v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku). Jednotlivé dôvody oslobodenia spod obžaloby nemajú z hľadiska hodnotenia správnosti uznesenia o vznesení obvinenia rovnaký význam.“

4.5. Podľa názoru dovolateľky bol v danom prípade postup policajného orgánu a prokurátora zákonný, čo potvrdil aj Okresný súd Košice II tým, že v zmysle § 238 ods. 1 Trestného poriadku prijal obžalobu a vo veci nariadil hlavné pojednávanie. Žiadny orgán nekonštatoval, že došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia alebo že bol postup niektorého orgánu štátu nesprávny. Názor, že oslobodenie žalobcu spod obžaloby znamená - z hľadiska výsledku trestného konania - nezákonnosť rozhodnutia o jeho stíhaní, je nesprávny. Ak by bol správny názor, podľa ktorého je štát vždy zodpovedný za výsledok trestného konania, nebola by náhrada škody upravená v zákone č. 514/2003 Z.z., ale by bola obsiahnutá priamo v trestnoprávných predpisoch. Zámer zákonodarcu vyjadrený v zákone č. 514/2003 Z.z. bol však celkom iný - aby sa neodškodňoval ten, proti ktorému štát legítimne viedol trestné stíhanie, resp. aby sa odškodňoval len ten, trestné stíhanie ktorého vychádzalo z dôvodov spočívajúcich v nezákonnosti rozhodnutia alebo v nesprávnom úradnom postupe. Z rozhodnutia súdu, ktorým bol v danom prípade žalobca právoplatne oslobodený spod obžaloby, z ničoho nevyplýva, že by súd považoval postup (rozhodnutie) policajného orgánu alebo prokurátora za nezákonný. To znamená, že v danom prípade neboli preukázané žiadne konkrétne okolnosti a dôvody, ktoré by odôvodňovali odškodnenie žalobcu.

4.6. Z týchto dôvodov dospela dovolateľka k záveru, že jej dovolanie je nielen prípustné (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP), ale tiež dôvodné, lebo napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§

432 ods. 1 CSP). Žiadala preto tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie považoval za dostatočne odôvodnené. Dovolanie žiadal zamietnuť.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) dovolateľka, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b/ CSP) a v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či je dovolanie žalovanej prípustné. Dospel k záveru, že jej dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie svojho rozhodnutia (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

8. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 36/2016, 5 Cdo 264/2014, 1 Cdo 334/2013).

9. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno ani po 1. júli 2016 interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

10. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane ako dovolateľ (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je

dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. V danom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, zákona č. 514/2003 Z.z.), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Nevyhnutným predpokladom je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Zároveň musí ísť o otázku, ktorú už riešil aj dovolací súd, v jeho rozhodnutiach je ale táto otázka riešená rozdielne. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú ktorú prejednávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je daný zámerom prispieť k prekonaniu „existujúcej“ rozdielnosti rozhodovania odvolacieho súdu.

16. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré danú otázku riešia rozdielne, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (ktorú otázku a ktoré rozhodnutia mal dovolateľ na mysli); v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty rozdielnosti rozhodovania odvolacieho súdu nemôže ale najvyšší súd (na druhej strane) pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP.

17. V danom prípade žalovaná v dovolaní zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku, ktorá môže byť právne významná z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Zostalo preto posúdiť, či ide o otázku, ktorá je v zmysle tohto ustanovenia rozhodovaná rozdielne (t.j. riešená nejednotne).

18. Najvyšší súd pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky znaky bližšie uvedené v bode 15. tohto

rozhodnutia. Jedným z nich je pretrvávajúca rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov, t.j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky. Výplýva to zreteľne priamo z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, konkrétne z toho, že za relevantnú tu zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

19. K problematike rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu je potrebné uviesť, že právny poriadok Slovenskej republiky už v čase vydania rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré poukazuje dovolateľka, predvídal možnosť existencie rozdielných právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach, zároveň však upravoval procedúru, prostriedky a nástroje zabezpečujúce koherentnosť judikatúry (k tomu viď napríklad ustanovenie § 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus [ktorý je v súčasnosti doplnený inštitútom veľkého senátu (§ 48 ods. 1 CSP)], spočíval najmä v zverejňovaní súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom, v prijímaní stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Bolo by bezpochyby v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy danej v § 421 ods. 1 písm. c/ CSP (zameranej aj na odstraňovanie nejednotnosti rozhodovania dovolacích senátov), pokiaľ by každá minulé aplikačná alebo interpretačná nejednotnosť, ktorá sa v rozhodovaní najvyššieho súdu vyskytla pred 30. júnom 2016, bola ale do tohto dňa úspešne prekonaná (napríklad publikovaním judikátu alebo stanoviska), aj po tomto dni zakladala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, t.j. bola naďalej považovaná za existujúcu (pretrvávajúcu) rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov. Účelom tohto ustanovenia bezpochyby nie je to, aby bola znovu v dovolacom konaní riešená otázka, ktorá už v čase posudzovania prípustnosti dovolania „nie je“ dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. Prvým z rozhodnutí dovolacieho súdu, na ktoré poukázala dovolateľka s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. júla 2008 sp. zn. 3 Cdo 201/2007. V predmetnej veci sa žalobca pôvodne domáhal jednak náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), jednak náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. V dovolacom konaní už boli riešené výhradne len otázky súvisiace so zásahom do osobnosti žalobcu. Sám žalobca totiž opakovane zdôrazňoval, že „zo žiadnych našich podaní nevyplýva, že si uplatňujeme nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. Ide o nárok, ktorý je uplatnený v zmysle ustanovení § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, teda nárok na ochranu osobnosti“. Najvyšší súd konštatoval, že žalovaný (štát) nie je v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy pasívne legitimovaný, lebo v danom skutkovom rámci ho nemožno považovať za subjekt, ktorý zasiahol do osobnostných práv žalobcu. Je pravdou, že vo vzťahu k požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy dovolací súd poznamenal, že i keby žaloba na ochranu osobnosti podaná podľa ustanovení Občianskeho zákonníka smerovala proti pasívne legitimovanému subjektu, nemohla byť úspešná, lebo „niektoré zásahy do osobnosti fyzickej osoby, i keď sa zdanlivo javia ako odporujúce objektívnemu právu, nemožno považovať za neoprávnené vtedy, keď sú dané okolnosti vylučujúce neoprávnenosť zásahu. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde napríklad vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. Dochádza tu k stretu dvoch záujmov, pri ktorom sa individuálny záujem fyzickej osoby, do osobnosti ktorej sa zasahuje, dostáva do kolízie s vyšším (verejným) záujmom, ktorému sa priznáva prednosť. V dôsledku toho aj podľa názoru dovolacieho súdu nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vtedy, keď je proti nej v súlade so zákonnými podmienkami vznesené obvinenie z trestného činu a aj ďalšie úkony orgánov činných v trestnom konaní zasahujúce do práv tejto fyzickej osoby (§ 11 Občianskeho zákonníka) sú vykonávané v medziach zákona; na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskôr prípadne aj došlo k zastaveniu trestného stíhania voči tejto fyzickej osobe alebo k jej prepusteniu z väzby alebo aj k oslobodeniu spod obžaloby“.

21. V poradí druhé, dovolateľkou označené, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. septembra 2009 sp. zn. 1 Cdo 64/2008. V predmetnej veci išlo o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. Je pravdou, že

najvyšší súd v poslednom odseku na 6. strane tohto uznesenia uviedol, že „uznesenie o vznesení obvinenia neobsahuje konečný záver o spáchaní trestného činu a vine obvineného. Toto rozhodnutie je vydané na základe dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin (až na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin bol spáchaný určitou osobou). Ak dôjde k oslobodeniu spod obžaloby, nemusí to vždy znamenať, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané nesprávne (v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku). Jednotlivé dôvody oslobodenia spod obžaloby nemajú z hľadiska hodnotenia správnosti uznesenia o vznesení obvinenia rovnaký význam“. Nemožno však prehliadnuť predposledný odsek na 7. strane tohto uznesenia, ktorý obsahuje text, v zmysle ktorého „z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu má ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia; takéto právo by nemal iba vtedy, ak by si vznesenie obvinenia zavinil sám, bol spod obžaloby oslobodený len preto, že nie je za trestný čin trestne zodpovedný, resp. že mu bola udelená milosť alebo že trestný čin bol amnestovaný.“

22. Ako tretie označila dovolateľka rozhodnutie najvyššieho súdu z 18. augusta 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009. Toto rozhodnutie, ktoré sa týkalo náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., bolo po jeho prerokovaní občianskoprávnym kolégiom publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/2014, právna veta ktorého znie: „Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným“.

23. I keby z rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré sú uvedené v bodoch 20. až 22. tohto uznesenia, vyplývala - dovolateľkou tvrdená - rozdielnosť rozhodovania najvyššieho súdu v otázke, ktorú nastolila v dovolaní, treba pre účely posúdenia prípustnosti jej dovolania konštatovať, že táto rozdielnosť rozhodovania bola už prekonaná postupmi a mechanizmami zodpovedajúcimi právnej úprave účinnej do 30. júna 2016; t.j. v súčasnosti táto rozdielnosť neexistuje.

23.1. V čase po rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 15/2009 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad v rozhodnutiach z 30. marca 2011 sp. zn. 3 Cdo 194/2010, z 30. januára 2011 sp. zn. 4 Cdo 54/2011, z 12. decembra 2012 sp. zn. 7 Cdo 145/2011, z 19. júna 2013 sp. zn. 7 Cdo 87/2012 a z 19. februára 2014 sp. zn. 7 MCdo 27/2012. Tieto rozhodnutia spočívajú na právnych záveroch zodpovedajúcich záverom ústavného súdu, ktorý v rozhodnutí zo 7. júla 2016 sp. zn. I. ÚS 320/2016 konštatoval, že „nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania“, a ktorý k tomu v ďalšej časti svojho rozhodnutia dodal, že „pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca“.

23.2. Od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby (prejednávaný prípad), treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.

24. Z týchto dôvodov najvyšší súd konštatuje, že v dovolaní nastolená právna otázka „nie je“ v súčasnosti dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Nedôvodná je teda argumentácia žalovanej, ktorá tvrdí opak.

25. So zreteľom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP prípustné.

26. Dovolací súd neprípustné dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

27. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.